

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 22

90. ÅRGANG

25. NOVEMBER

1978

FRANSK KATOLISISME

S. 2

ADVENT

S. 6

JOHN HENRY NEWMAN

S. 8

NESTE NUMMER KOMMER 11. DESEMBER 1978

FRANSK KATOLISISME

ET RØNTGENBILDE

Røntgenbilder av de samme kroppsdeler hos forskjellige mennesker har som regel flere likhetspunkter enn avvikelser. Men det er avvikelserne legene hefter seg ved. Det er det særpregede de er ute etter. I den utstrekning et kirkesamfunn lar seg «røntgenfotografere» på et bestemt stadium av sin utvikling, må man også regne med store likhetspunkter fra sted til sted. I de fleste land — i alle fall de vest-europeiske — står Den katolske kirke overfor felles problemer. Det man kommer til å si om Frankrike, gjelder derfor også andre steder. Annet ville være merkverdig. Men hvert folk har sin egen his-

torie, sine særtrekk, og de kan avleses i samtlige samfunnsgrupper, de religiøse iberegnet. Når vi nå prøver på å gi et bilde av fransk katolisisme og dens indre spenninger idag, er vi fullstendig klar over at alt ikke er typisk fransk, men at enkelte trekk likevel henger nøye sammen med fransk historie.

Det mest typisk franske er forresten muligens selve måten å angripe spørsmålet på, en blanding av et folks lange hukommelse og dets hang til rasjonalisering. Røntgenbildet blir like meget fransk på grunn av sitt opphav som på grunn av sitt objekt.

Konservativ-progressiv:

Bare etiketter?

Overfor den senere tids utvikling i fransk katolisisme deler åndene seg i to hovedgrupper. For noen er spørsmålet først og fremst om det katolske menneske gjennom disse omveltninger klarer å *forbli* det det alltid har vært. For de andre er det tent et håp om at katolikkene nå endelig skal kunne *bli* katolske, dvs. universelle og rotfestet i et evangelisk budskap som frigjør fra alle åk. Som man vil ha forstått, dreier det seg i begge tilfeller om «identité». Den ene gruppen er redd for å miste sin identitet, den andre for ikke å nå frem til sin egentlige identitet.

Man betegner gjerne den første gruppe som konservativ, den andre som progressiv. Det er stort sett det det gjelder, men etiketter er alltid farlige. La oss se nærmere på hva man arbeider for i begge leire.

Konsilikonstitusjonen «Lumen Gentium» om Kirken (§ 13) sammenfatter den «katolske» tanke på følgende måte: «Å samle hele menneskeheten med alle dens muligheter under hodet, Kristus, i Åndens enhet.» I et slikt perspektiv synes det opplagt at vår oppgave ikke kan begrenses til å forbli hva vi er. Som om vi allerede hadde samlet hele menneskeheten med alle dens rike muligheter under Kristus! Nei, vi er såvidt begynt å arbeide mot et slikt mål. Kristendommen har et eskatologisk sikte, den ser fremover. Og det haster, for samfunnets utvikling venter ikke på oss. Skal vi engang bli katolske for alvor, må vi være villige til å sprengne mange tradisjonelle grenser og åpne oss for utfordringene fra denne moderne verden. Veien til full katolisitet går gjennom økumenisk åpenhet, men langt utover dette også gjennom lydhørhet overfor en Nietzsche, en Marx, en

Katedralen i Bourges.

Mgr. Lefebvre.

Freud, og ovenfor andre sivilisasjoner. Vi må ut av festningen og blande oss med alle dem som er med på å bygge en ny verden.

Teorien i denne leir er vakker, den er i bunn og grunn riktig. Men den blir ofte rendyrket og løsrevet fra sin kirkelige sammenheng. Og da står man overfor «modernister» som ikke viker tilbake for å tale om en ny tro, om et svelg mellom deres egen tanke og all tidligere teologi, om diverse historiske kristendom'mer (i flertall), som alle har spilt fallitt, selv om de i sin tid har bidratt til utviklingen. Franske katolikker ute i provinsen vil nok si at dette fenomen er sterkt begrenset til noen ideologer i hovedstaden, helst på elvens venstre bredd (den intellektuelle!), et typisk parisk fenomen. Det er så, men disse kretser er ikke uten innflytelse på fransk katolisisme.

På den andre fløy møter man de troende som ser sin hovedoppgave i å kjempe for at Kirken skal forbli katolsk. I det perspektivet utgjør de en slags felles front. Temperamentsmessig har de også meget felles. Men deres enighet når ikke særlig dypt. For den katolske kirke har mange århundrers utvikling bak seg, og spørsmålet er hvor i tidens løp man

søker normen for en katolsk identitet.

Moderate og ekstremister

Den mest moderate gruppe aksepterer Det annet Vatikankonsil, dets reformer, dets siktemål, og Paul VI som paven — inntil nylig — etter deres hjerte. Står man på Konsilets grunn, lytter man til vår pave, da er den katolske identitet sikret, all risiko til tross. Men det gjelder ikke å gå ut over det som Konsilet og pave Paul har fastsatt. Konsilet og paven ønsker å arbeide for full katolisitet, la oss holde oss til deres uttalte direktiver. Og da blir alt godt. Dessverre finnes det mange som anser seg som klokere enn paven, de vil gå fortere enn ham, og de setter vår identitet i fare. Mest kjente i denne fylking er de som kaller seg «Les Silencieux de l'Eglise», — de tause i Kirken, — og de er flinke til å la høre fra seg. Det er den aktive «tause» majoritet. Og sin gode vilje til tross virker de engstelige og negative.

Få stadfester den katolske identitet til Pius XII's tid, bortsett kanskje fra noen blant de eldre som lengter tilbake til sine unge år. Merkelig nok, — for Pius XII var autoritær, — vil historien betegne hans pontifikat som en typisk overgangsperiode. Han sammenkalte ikke Konsilet, men det som skjedde i hans tid, innebar likevel kimen til den senere utvikling.

Tradisjonalistene går helst lenger tilbake i tiden, til en forsvarslinje som holder, til en epoke hvor modernismen var totalt avvist av pavestolen. De går tilbake til en pave som dessuten var en hellig mann, og som for dem står som innbegrepet av katolsk identitet, Pius X. (1903—1914). Pius X er den pave som både fordømte adskillelsen mellom kirke og stat i Frankrike og tordnet mot ideene fra den franske revolusjon. Det er ingen tilfeldighet når Mgr. Lefebvre oppkaller sin presteskole i Sveits etter Pius X. Dermed tar han et oppgjør med Det annet Vatikankonsil på det punkt som for ham er vesentlig: av-

visningen av religionsfriheten og av arven etter den store franske revolusjon.

Noen går enda lenger tilbake i tiden, nemlig til mot-reformasjonens tid. Det finnes faktisk et tidsskrift som rett ut heter: «La Contre-Réforme catholique». Her er symbolet Pius V (1566—1572), den store dominikanske inkvisitor fra Nord-Italia. Det er i denne siste fylking man finner de mest ekstravagante angrep på hele den senere utvikling i Kirken. Det dreier seg forresten om få ekstremister.

Men omstendighetene på 1500-tallet har villet det slik at Pius V også har knyttet sitt navn til den liturgiske reform etter Tridentinerkonsilet. Dermed er hans navn blitt et samlingsymbol for hele den fløy, med de mange avskygninger, som har gjort det til sitt program å forbli det de er. Og det er en gammel kjent sak at liturgien er symbolenes symbol. Derfor blir kampen omkring de liturgiske former så amper og har til og med kunnet føre til kirke-okkupasjon i Paris!

Den viktigste grensen

Viktigst er selvfølgelig den grense som går mellom alle de som er i kommunion med paven og de som ikke er det, enten de nå er på venstre eller høyre fløy. I så henseende utgjør Mgr. Lefebvre og hans tilhengere et helt særeget tilfelle. Vi kjenner ikke noen annen katolsk biskop som stikk imot pavens avgjørelser fører sin egen kirkepolitikk og forretter uten mer å være i kommunion med paven. Viktigst er denne grensen for å avgjøre hvem som er innenfor eller utenfor lovlighetens grenser.

Men idehistorisk sett er det av større rekkevidde å følge kampen mellom dem som (lovlig eller ulovlig) kjemper for å forbli katolikker og dem som ivrer etter endelig å bli katolske ved å sprengte barrierer.

Det sier seg selv at ingen fløy alene har rett. Og biskopene befinner seg i den mest utsatte situasjon man kan tenke seg. De blir angrepet fra begge

(Forts. s. 13)

„De kristne”

«De kristne» er navnet på et ikke ukjent fjernsynsprogram som norske seere blir tilbudt hver tirsdag denne høst. Hvorvidt mange benytter seg av dette tilbud skal imidlertid være usagt, selv om vi vet om ikke få opplyste og velvillige mennesker som ikke gjør det. De gidder simpelthen ikke.

Egentlig er den norske oversettelsen av seriens (og bokens) originaltittel «The Christians» med «De kristne» svært treffende. Pronomenet foran kristne gir i et nøtteskall hva vi møter her. En distansert og til tider en smule ironisk presentasjon av den religion som går under betegnelsen kristen, ned gjennom tidene. En slikt distansert fremstillingsmåte har noe besnærende ved seg — det skaper inntrykk av objektivitet og nøkternhet. Og er det noe vi moderne mennesker liker, så er det jo slikt. Det er ikke minst velkomment når det er religion det er tale om. Vi har da svært vanskelig for å ta slikt på alvor ...

Imidlertid må man etter å ha sett litt på disse programmene, sette et spørsmålstegn ved Bamber Gascoignes intensjoner. Er han virkelig så objektiv og nøktern som han vil gi inntrykk av når han som en annen reporter fra forgangne tider dukker opp på tv-skjermen? Vi tillater å stille oss noe tvilende her. Hans måte å presentere tingene på er meget tiltalende for så vidt. Det skjer ved en usedvanlig rik og vakker bildedokumentasjon, men han synes likevel å komme skjevt fra sin reportasjeferd. Resultatet er kort sagt lite spennende fordi han ender med en nokså utterpet fremstilling av når og hvordan særlig Den katolske kirke har forsømt seg opp gjennom tidene. At den har forsømt seg er ingen i tvil om, men den har ikke bare gjort det. Enkelte spor av reform får nok seerne glimt av, men glimtene er ulovlig små sammenlignet med utbroderingen av utglidningene — så små at man må si at var det slik, så hadde Kirken faktisk ikke kunnet eksistere idag.

Imidlertid blir serien til en viss grad en tankevekker og en påminnelse. Det er alltid verdifullt, og kanskje må vi provoseres et stykke på vei før vi begynner å tenke selv. Det som alltid har vært — og er en fare for Kirken — er at den plasserer seg på de mektiges og rikes side. Det viser historien mange eksempler på, og at det ikke har vært til gagn er nesten unødig å si. Ekteskabet Stat-Kirke er egentlig svært upassende, og selv om det kanskje opprinnelig var en seier for kristendommen, har det nærmest utviklet seg til å bli dens bane. I våre dager ser vi mer og mer at en slik situasjon er umulig. Og egentlig er det en veldig utfordring i det. «De» eller «vi» kristne har nå en enestående anledning til å bli det vi egentlig burde være, og til å ta det budskap vi har fått overlevert gjennom århundrene på ramme alvor.

APOSTOLISK VELSIGNELSE

Til Biskop Gran, Formann for Den Nordiske Bispekonferanse

Hans Hellighet pave Johannes Paul II har med glede mottatt det budskap om kirkelig solidaritet sendt ham på vegne av Dem selv og Deres medbrødre i bispeembedet.

Bekjennende Peters tro i håp og kjærlighet meddeler han sin spesielle apostoliske velsignelse til dere og alle de troende.

Caprio,
stedfortreder

STØTTE TIL NKKF FRA NORAD

World Union of Catholic Women's Organizations avholder verdenskongress i Bangalore i India i januar/februar 1979. Etter vedtak på rådsmøte sender NKKF to representanter til kongressen som har motto «Kvinner — Rettferdighet — Evangelisering».

NKKF har søkt NORAD om økonomisk støtte og NORAD har bevilget kr. 10.000 til «deltagelse i internasjonal kongress» idet kongressen vil beskjeftige seg med forhold i utviklingsland og kvinnens situasjon der.

FRANSKE BISKOPER SAMLET I LOURDES

Fra 25. til 30. oktober har de franske biskoper vært samlet i Lourdes til sitt årlige møte. Økumenikken ble viet stor oppmerksomhet, og ledende representanter for ortodokse, protestantiske og anglikanske kirkesamfunn deltok i debatten. Tilstede var også to medlemmer av Vatikanets sekretariat for kristen enhet.

The Tablet.

RETTELSE

I nummer 20 av bladet ble årsberetningen for Birgittaforeningene i Halden gjengitt, og ikke Fredrikstad slik det ble opplyst på s. 13. Beklager.

KIRKEN I HAMMERFEST 100 ÅR

26. oktober 1878 kunne en i bladet «Finmarksposten» lese følgende avertissement:

Torsdag den 31te dennes Kl. 1/2 10 Formiddag indvies St. Michaels Kirke hersteds. Efter indvielsen begynder Kl. 10 en høitidelig Messe med Prædiken. Kl. 5 Eftermiddag sakramental Velsignelse og Prædiken. Festligheden sluttet med «TE DEUM». Til velvillig Deltagelse indbydes.

C. Hagemann. E. Kjelsberg.
Provst. Prest.

Annonsen virker enkel og grei nok, men før det kom så langt, hadde det hendt atskillig. Allerede i 1861 kom det noen prestes fra Alta for å se seg om etter et hus. De kjøpte da en ganske stor gård på to etager, som de foreløpig leiet bort inntil de fikk en prest til rådighet. Tiden gikk, og først i 1872 kunne de sende en prest P. Plasse, som likevel ikke kom til å bo i huset. Derimot leiet de rom i et annet hus, hvor presten skulle bo og innby folk til gudstjeneste og preken. Først i 1876 ble Hammerfest menighet grunnlagt, idet pastor P. Edvard Kjelsberg ble utnevnt til sokneprest. Da han begynte, hadde han kun én katolikk, hans mor, som førte huset for ham. Men da prost Hagemann kom til Hammerfest, 8. august 1878, var det alt flere konvertitter. Da han kom, var pastor Kjelsberg i ferd med å bygge om den venstre (nordlige) fløy av huset som var blitt kjøpt i 1861. Taket i første etasje ble delvis saget ut, så det oppsto et galleri. På denne måte ble det plass til bortimot 100 personer. Også husets tak ble ombygd slik at kapellet utenfra så ut som en selvstendig enhet ved siden av huset. En liten takrytter med ditto klokke gjorde det hele fullkomment.

Som prost Hagemann skrev i annalene: «Den blev indviet med stor Høitidelighed og indvielsen foretoges af Mgr. Clemens Hagemann, assisteret af Herr Pastor Kjelsberg. Hans Hellighed Pave Leo XIII sendte per Tele-

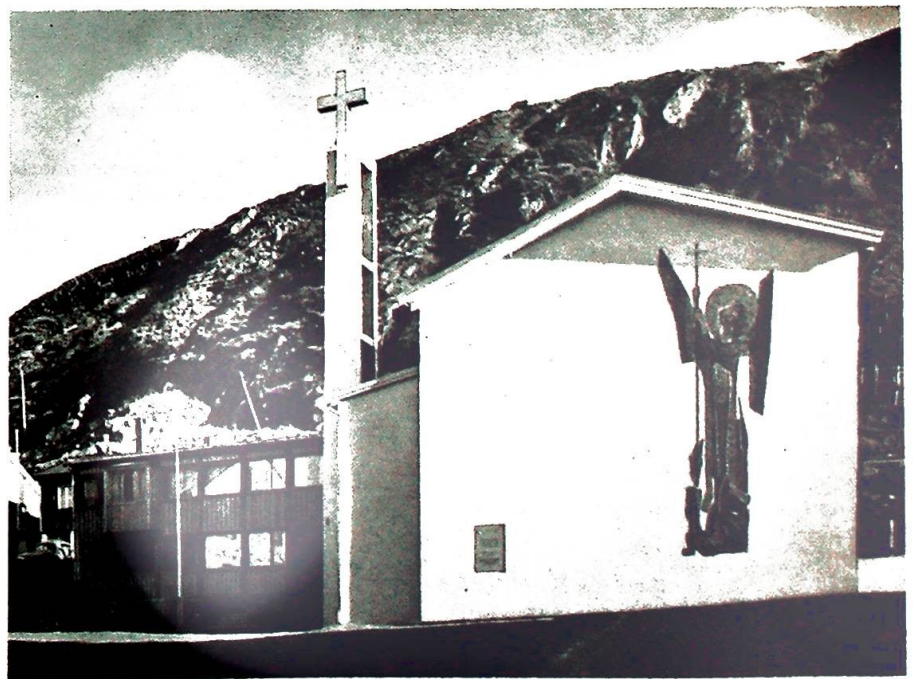
gram sin Velsignelse dertil. Likesaa Mgr. Prefect B. Bernard. Desforuden modtoges, ved 17 Telegrammer og 31 Breve, Lykønskninger til denne op-høiede Handling. En Del af Byens Autoritæter var tilstede og tog Del med henved 1000 af Byens Beboere i Gudstjenesten. Efter Mgr. Prefectens Bestemmelse blev den hl. Erkeengel Michael Kirkens Patron, og under hans Patronat tog menigheden til, som det sees af Kirkebogen.»

Denne første kirke tjente Hammerfest katolske menighet i syv år. Da hadde prost Hagemann ved iherdig innsats skaffet midler nok til å kjøpe en stor tomt mer sentralt i byen. Husene som sto der ble revet, og så bygget han både kirke, skole og prestegård. Denne kirke ble innviet 29. september 1885. I februar 1945 ble den brent sammen med byen, men fikk så en verdig efterfølger i den kirke vi har idag, og som nu altså har gjort tjeneste i tyve år.

Vår menighet feiret festen helt privat. Det eneste «offisielle» ved det hele var, at vi hadde invitert vår Apostoliske Administrator pater Gerhard Goebel til å feire 100 års-minnet sammen med oss. Men da dagen kom — 28. oktober — meldtes det uvær som skulle utvikle seg til full

storm med orkanbyger i løpet av dagen. Så vi var meget spent på hvordan alt skulle gå. Flyene ble forsinket, så vi begynte å tvile. Men så: endelig! — tre timer forsinket — klokken fem om ettermiddagen kom Twin Otteren til syne og gikk ned på flyplassen .. trodde vi. Dessverre; den måtte gå opp igjen og ta en ny sving. Slik gikk det tre ganger, men fjerde gang kom den ned. Passasjerene ble nærmest «tatt av vinden», da de forlot flyet .. Så kunne festen gå sin gang. Men som det hender ofte her, da alt var kommet riktig godt i gang med taler og sang, gikk plutselig lyset. Stemningen holdt likevel. Det eneste aber var at vi etter en tid ikke mer hadde varm kaffe. Heldigvis kom lyset igjen og alt ble idel glede.

Søndag feiret vi jubileet med en festlig høymesse hvor pater Goebel forrettet sammen med vår sokneprest p. Huijbregts. P. Goebel minnet i sin preken om at samhörigheten og viljen til å hjelpe hverandre er de viktigste faktorer som sikrer en menighets vekst og trivsel. Dette vil vi prøve på ved inngangen til de kommende 100 år. Med dette vil vi gjerne sende en glad hilsen til alle våre trosfeller i Norges land, fra verdens nordligste by! Menigheten i Hammerfest

KRISTUS KOMMER

Av Gunnel Vallquist

Advents budskap: Kristus kommer til oss som medmenneske.

Han står der som en av oss, medlem av en familie og et folk, sentrum i en vennekrets.

Det er viktig at han først har villet møte oss, nettopp slik. Og det er viktig at vi først møter ham slik som et menneske midt iblant oss.

Ikke som et begrep, ikke som en læresetning, men som et levende menneske.

Et menneske som er et lite flyktningebarn. Et menneske som tilhører det hardt arbeidende folk.

Et menneske som taler klart om rett og urett og som heller går i døden enn inngå kompromiss.

Om det menneske må vi spørre oss selv: Hvem er han? Og svaret vil vi i dag søke hos den første som gjenkjente ham: Johannes Døperen.

Johannes står ved Jordan-elven med sine nærmeste disipler omkring seg.

Jesus kommer forbi, Johannes peker på ham og sier: «Se Guds Lam.

Se Guds Lam som tar bort verdens synd!

Det var om ham jeg sa: Midt iblant dere står en som dere ikke kjenner, og jeg er ikke engang verdig til å løse hans skorem.»

Johannes er den store forkynneren, den sterke personligheten,

som uten betenkning og med glede trer tilbake for den som er større enn han.

Hans måte å fremheve den andre på er slik at hans nærmeste disipler straks går fra ham og følger denne andre.

Om dette sier Johannes:

«Brudgommen er den som har bruden. Og brudgommens venn er den som står ved siden av og gleder seg over brudgommens røst. Det er som det bør være at han vokser og jeg avtar.»

Johannes er den som går en stor Herres ærend, og bare hans;

han fyller sin oppgave med kraft så lenge det er bruk for ham, men når han kommer som skal fullbyrde oppgaven, da trer han tilside,

i glede over fullbyrdelsen.

Offer og takksigelse er ett hos ham.

Guds Lam, sier Johannes — det betyr Herrens tjener, han som gir seg selv for folket.

Johannes Døperens ord peker tilbake på Jesajas tekst om Herrens tjener:

«Det var våre misgjerninger han bar, våre smerter, dem la han på seg.»

Man pleier å si: Kristus forsonet mennesket med Gud. Men det var ikke Gud som hadde behov for å forsones, det var mennesket.

Mennesket som har vendt seg bort fra Faderen og glemt at han er Kjærligheten.

Mennesket som er blitt fange i sin egoisme, i sitt maktbegjær,

i sitt prestisjebehov.

Mennesket som mer og mer har satt sin til guld for å beskytte seg og hevde seg og sitt mot deg og ditt.

Mennesket som mer og mer er blitt en fremmed og en fiende

i den verden det skulle ta vare på og være venn med.

Guds Lam som tar bort verdens synd — men tekstens ord betyr også: tar den på seg.

«Våre smerter, dem la han på seg.»

Han har gått inn i den verden som vi har forgiftet med vårt hat —

vårt hat som springer ut av vår redsel og vår egoisme.

Han har gått foran oss inn i mørket, inn i lidelsen.

Han er med oss i lidelsen — vi er aldri ensomme der.

Men han har også gått videre, tvers gjennom lidelsen. En rett vei.

En kompromissløs vei.

En ikke-volds vei.

Og på denne vei har han gått til seier, gått foran oss inn i seieren.

Johannes Døperens ord peker videre, inn i Åpenbaringsboken.

Der ser vi en ny himmel og en ny jord, der alle tårer skal torres av

og der Lammet selv er lyset.

Herre, det er også til oss Johannes Døperen taler når han sier: Se Guds Lam.

La oss likesom dine første disipler se at du er den vi har ventet på,

den som er svaret på våre spørsmål, lyset i vårt mørke,

freden i vår uro.

TIL OSS...

Johannes Døperen.

Bønn:

Hjelp oss å se deg, Guds Lam
i hvert forsvarsløst menneske,
i hvert vergeløst utlevert menneske.
Hjelp oss å følge deg ved å avstå fra å bruke makt
— enhver form for makt —
ved mer og mer å gi oss selv likesom du ga deg selv.

Gjør oss fri også fra den undertrykkelse vi over mot oss
selv,
når vi vegrer oss mot å slippe taket på vår egen
trygghet,
vår egen bekvemmelighet,
vår egen posisjon og prestisje.
Led oss på veien som fører dit der du selv er lyset.
Amen.

NORSK KIRKE

I TUSEN ÅR

Under denne tittelen har Oslos lutherske biskop, Andreas Aarflot, utgitt en kort, men meget hendig kirkehistorisk oversikt på Universitetsforlaget. Den er absolutt anbefalingsverdig for dem som ønsker en sammenfatning av denne størrelsesorden (143 s.). For dem som ønsker en mer detaljert behandling foreligger jo forfatterens større kirkehistorie ('Norsk Kirkehistorie', Lutherstiftelsen, 1966—71, ved Fr. Wisløff), som denne boken egentlig er en forkortelse av. 'Norsk kirke i tusen år' er skrevet i undervisningssøyemed.

Fra et katolsk synspunkt ville det naturligvis vært ønskelig om middelalderens norske kristendom fikk en noe fyldigere fremstilling. Det som står, er stort sett den politiske og juridiske siden av saken, mens det folkelige og fromhetspregete, for ikke å si selve den katolske teologis bærende idéer, er latt uomtalt. Dette lar seg naturligvis forklare ut fra det begrensede kildemateriale vi er i besittelse av, men sider ved middelalderens kirkekunst og liturgiske skatter kunne sikkert vært trukket frem for å belyse hvor rotfestet denne religiositeten virkelig må ha vært i folket selv, ikke bare hos Kirkens ledere. Kildene fra senere epoker som reformasjonstiden, pietismen og opplysningstiden er rikere, og her blir dette aspektet fyldigere omtalt. Men de teologiske betraktningene som hører til disse stadier, henger en smule i luften, da den katolske bakgrunn som de reagerer mot kun er meget løst behandlet. Illustrasjonene er begrenset til det helt nødvendigste.

Aage Hauken

Andreas Aarflot:
«Norsk kirke i tusen år»
Universitetsforlaget, 1978.

MØTE MED EN

Hvem av oss har ikke hørt tale om Johannes av Korset eller Teresa av Avila? Og få helgener har betydd så mye for vår egen tid som Thérèse av Lisieux. Alle tre har det til felles at de tilhører karmelittordenen — et av Kirkens strengeste ordenssamfunn . . .

Selv om enkelte av deres skrifter gir oss et visst innblikk i livet i et Karmel, må vi likevel medgi at denne verden er nokså ukjent for oss. Vi vet lite om ordenens opprinnelse og ideal, og kanskje enda mindre om hva livet i et karmelittkloster innebærer idag. Søster Marie du Saint Esprit er priorinne for et slikt kloster ikke langt fra Le Mans i Nord-Frankrike. I en samtale med henne får vi vite litt mer om denne spesielle livsform. Hun understreker imidlertid at hennes kloster bare er ett av mange i Frankrike, og at de slett ikke er like. Heller ikke er alle karmelittklostre i verden lik dem vi finner i Frankrike.

— *Hva er det som særlig kjennetegner karmelittsøstrenes liv?*

— Det er først og fremst en søken etter et liv forenet med Gud, et bønnens liv. Og når vi prøver å leve i Guds nærhet, er det for å være apostoliske, dvs. være i Kirkens tjeneste.

— *Opprinnelig ble ordenen grunnlagt av eremitter på Karmelfjellet i Palestina. Finner man fortsatt noe av eremittpreget hos dere?*

— Ja, for vårt liv er preget av en likevekt mellom ensomhet og fellesliv. Karmelittordenen føler seg på særlig vis knyttet til profeten Elias og til rekken av eremitter som har levd på Karmelfjellet helt fra det fjerde århundre etter Kristus. Man legger vekt på arbeid i ensomhet og stillhet i den grad det er mulig. Jeg tar et forbehold her, for kjærligheten går foran alt annet — og da kan det av og til være nødvendig å bryte stillheten. Takket være felleslivet, bønn, måltider og rekreasjoner hvor alle søstrene er samlet, får dette element av ensomhet sin rette plass.

— *Hvordan er dagen inndelt?*

— Hvert enkelt kloster bestemmer sin timeplan utfra de muligheter som foreligger. Vi begynner dagen halv syv med én time stille bønn, deretter følger laudes. Tidebønnene er jevnt fordelt utover dagen. Messe har vi selvsagt også, men tidspunktet for den varierer fra dag til dag. Søstrene arbeider fem-seks timer daglig. Om kvelden samles vi til rekreasjon. Egentlig er det anbefalt to slike daglig, men vårt arbeid har gjort det vanskelig. Halv ti avslutter vi dagen med matutin eller Ordets gudstjeneste.

— *Hva slags arbeid utfører dere?*

— Arbeidet i karmelittklostre er enkelt. Vi foretrekker noe som tillater indre samling og bønn. Idealet er en uavbrutt bønn, men det kan jo være vanskelig å få til det i industrialiseringens tidsalder. Vi lager hostier, et nokså vanlig arbeid for karmelittsøstrene. Klostret har også en stor hage som krever sitt. Den gir oss det vi trenger av grønnsaker og frukt. En søster binder inn bøker. Vi begynner også så smått med keramikkarbeider. Det er et godt arbeid som oppøver konsentrasjonsevnen og som dessuten er en søken etter form og skjønnhet.

— *Er det hardt å leve i et Karmel?*

— Det er kanskje mer strengt enn hardt. Maskene faller sammen med illusjonene man hadde om seg selv. Søvn, mat og lignende, er en vane. Vanskeligere er det å klare ensformigheten og alltid å skulle leve sammen med de samme menneskene. «Elske, det er å gi avkall på seg selv for Guds skyld; på alt som ikke er av Gud.» Jeg liker godt disse ordene til Johannes av Korset. Vårt liv er både lidelse og glede. Hver enkelt opplever det forskjellig alt etter hvem man er og hva

Sr. Marie du Saint Esprit.

som er Guds plan med den enkelte. Det er et liv som fremfor alt krever at man ikke er opptatt av seg selv. Da blir man bare ulykkelig. Selvopptatt er jo alltid en fare i et liv som ikke inneholder mange avledende elementer.

— *Dere er «skoløse» karmelitter — det kommer tydelig til syne i og med at dere ikke bruker sko, men sandaler. Dette er jo bare et ytre tegn på noe langt viktigere: Reformen som Teresa av Avila gjennomførte. Hva var bakgrunnen for denne reformen?*

— Teresa tilhørte et kloster med mange søstre. Søstrene var nok fromme, men livet de førte var temmelig fritt. Mange mennesker kom til taleværelsene, og ikke minst var Teresa selv populær. Hun hadde mye sjarm, og folk samlet seg omkring henne. Etterhvert begynte hun å føle en splittelse i sitt liv, og da Teresa var 38 år gammel hadde hun en slags omvendelse. Gud lot henne forstå at han ville at hun skulle bruke tiden for ham, og ikke for menneskene utenfra. Ti år senere, i 1563, følte hun uroen i Kirken

KARMELOTSØSTER

i forbindelse med den protestantiske reformasjonen. Det bidro sterkt til ønsket om et liv i større fullkommenhet, og hun ville en forandring hvor søstrene fullt og helt var viet Kirkens liv. Teresas ideal var et mer evangelisk liv samtidig som hun ønsket å komme tilbake til den opprinnelige ordensregelen.

Møtet med Johannes av Korset ble også av stor betydning for reformen av ordenen. Han tenkte å forlate ordenen for å leve et liv i større ensomhet, men Teresa fikk ham med seg slik at reformen også kunne nå karmelittbrødrø. Ennå i dag har man ureformerte karmelittbrødre. De underviser, mens deres reformerte brødre mest er opptatt av retetter og foredrag.

— *Hvilke følger fikk reformen?*

— Først og fremst en større iver blant dem den nådde, og den fikk en mye større oppslutning enn hva Teresa noensinne hadde drømt om. Hun og Johannes av Korset er fra da av blitt stående — hver på sin måte — som de åndelige førere for sine søstre og brødre. Johannes av Korset gir en læremessig, teologisk undervisning om menneskets forening med Gud samtidig som det er en levende lære farget av personlig erfaring. Teresa er svært konkret, praktisk når hun fører sine døtre mot kontemplanjonen. Og det er en lære som kommer fra hennes egen mystiske erfaring. Hun sammenblander ikke kontemplanjon og hellighet, men understreker at fullkommenheten er at ens egenvilje fullt ut er overensstemmende med Guds vilje.

— *At Teresa av Avila og Johannes av Korset har en meget viktig plass i ordenen er altså hevet over tvil. Imidlertid har jo deres lære enkelte særegenheter, noe som forresten Teresa selv sier. Er det nødvendig å føle seg i samklang med deres lære for å være karmelitt?*

— Ja, det mener jeg nok selv om vi har en viss frihet her. Søstre kan være frastøtt av deres form, men tiltrukket av en nyere uttrykksmåte — f.eks. av Thérèse av Lisieux eller Elisabeth de la Trinité. Men vi føler oss i familie med både Teresa av Avila og Johannes av Korset. Selv om det er i begynnelsen av vårt klosterliv vi presenteres for dem, gjenoppdager man dem senere når man selv har gjort erfaringer.

— *Det er blitt sagt at livet i et Karmel er et liv i Kirken, med Kirken, for Kirken. Hvilken plass har apostolatet hos dere?*

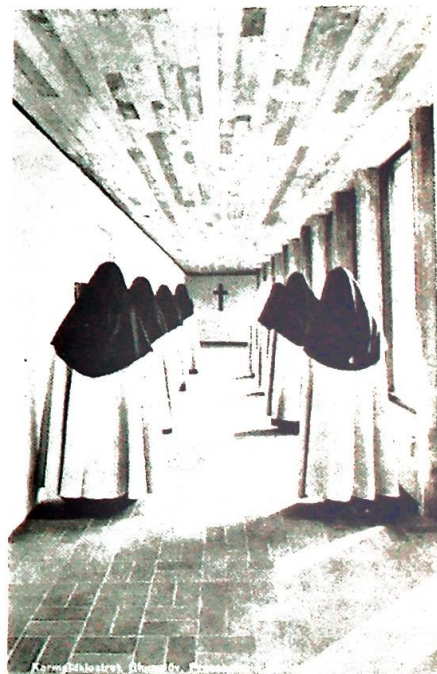
— Livet i et karmelittkloster forblir et kontemplanivt liv, uten virksomhet utad, uten det man vanligvis forbinder med apostolat. Jeg tror at karmelittsøstrenes apostolat hovedsakelig er en sann troskap mot sitt kall. Det er en dyp åndelig realitet, med en fruktbarhet mye større enn noe ytre. Det er hvetekornet som faller i jorden; et skjult liv med Kristus i Gud. Johannes av Korset sier: «En handling gjort i fullkommen kjærlighet er mye nyttigere for Gud enn alt ytre arbeid.» Jo nærmere man er Gud, dess nærmere er man også sine brødre.» Etter Konsilet har man talt mye om åpenhet mot verden. For et Karmel er det en fare her. Man kan tolke det som en øket kontakt med verden, mens det er i et dypere forhold til Gud at denne åpenhet må komme til uttrykk. Det utelukker selvsagt ikke at man lever med verden i bønn og liturgi. I lesningen ved måltidene tar vi også nyheter med så vi lettere kan kjenne den verden vi ber for. Aviser og tidsskrifter er tilgjengelige for dem som ønsker å lese dem. Behovene her er forskjellige. Det gjelder bare ikke å spre seg for mye.

I dag er det en form for apostolat et Karmel kan utføre innen grensen av sine muligheter; motta mennesker

som ønsker å be i nærheten av et klosterfelleskap.

— *På mange måter har Det annet Vatikankonsil endret Kirkens ansikt. Hvilke konsekvenser har dette kirke-møtet fått for deres orden?*

— Vi befinner oss stadig i en periode hvor vi er på leting. Konsilet har medført at vi ser anderledees på en rekke detaljer enn før. Selv det tidsbestemte hos Teresa prøver vi nå å skille ut fra hennes lære. Både for de enkelte kommuniteter og for hele ordenen har vi vært på leting. Hver enkelt søster har hatt anledning til å bidra i utformingen av et nytt regelverk. Gjennom alt dette er det enkelte klostrets særtrekk kommet mye klarere frem. Tidligere var det mer ensartet, nå har det enkelte Karmel mer en egen personlighet. Slikt skjer selvsagt ikke uten risiko. Man har i denne tiden hatt en utvikling som ikke bare har vært forskjellig, men også avvikende. Det nye regelverk hjelper oss til å stille inn vår kurs, og den oppfordrer oss til å fotfeste oss som et klosterfelleskap med særlig vekt på bønne.

Fra Glumslöv i Sverige.

John Henry Newman

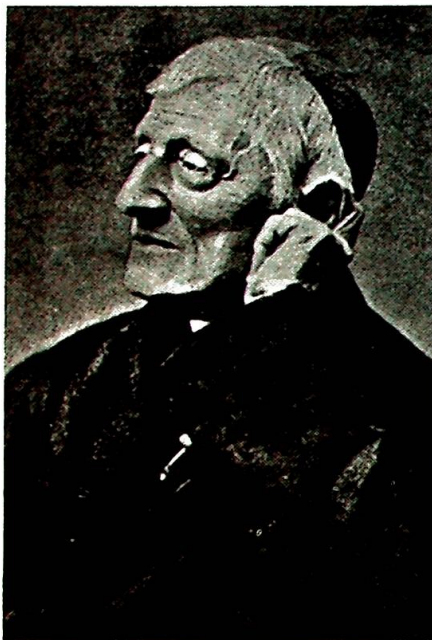
Ved Aage Hauken o.p.

Den første teologiske profil vi presenterer, er Oxford-teologen John Henry Newman. Grunnen til at denne serien begynner med ham er at Newman på så mange måter var en profetisk forløper for synspunkter som slo igjennom på Det annet Vatikan-konsil. I det 19. århundres katolisisme er han en ganske enestående skikkelse. Hans vei til Moderkirken var ulik de fleste andres: han oppdaget katolisismens sannhet «innenfra» (gjennom lærde studier), samtidig som dette var sett «utenfra» (eftersom hans så katolske synspunkter ikke var gjengs katolsk teologi i hans dager). Han er derfor blitt en av de konvertitter som har hatt mest å gi til Kirken. Proselytter mottas alltid med en viss distanse og reservasjon fra de «innfødte» — dette gjelder særlig Newman. Det har tatt Kirken hele hundre år å verdsette hans bidrag.

OXFORD

Newmans Oxford er ingen lett verden å trenge inn i. Oxford er alltid noe helt for seg selv, men dette var særlig tilfelle i hans dager. Likevel er det visse sider ved Oxfords teologiske utdannelse — den gang som nu — som det er viktig å få tak i hvis man skal kunne forstå Newmans tenkning.

Det første faktum om Oxford er at *dets filosofiske miljø* er empirisk (erfaringsfilosofisk) orientert. Analytisk aktivitet preger hele tankeklimaet, altså nokså annerledes enn kontinentale syntetiske tankebygg (Frankrike og Tyskland). Den engelske empiriske tradisjon har i filosofisk forstand sitt utspring i Locke og Hume. Disse forholder seg kritiske til tenkningen og dens funksjon, samtidig som retningen er svært åpen for vitenskap og historie. Man kan knapt si at filosofi og teologi står i motsetningsforhold til hverandre når filosofien selv består

i kritisk undersøkelse av hva det vil si å tenke riktig. Under innflytelse av denne forståelsen av filosofien fikk Newman en smak på historiske data som ble selve utgangspunktet for hans teologi. Tiden var dessuten preget av en vitenskapelig optimisme, og utviklingstanken sto sentralt.

Det viktigste eksempel på dette er Newmans positive forhold til Darwin. Han sier i et privat brev (men aldri offentlig) at han gjerne «aksepterer hele Darwin». Her ligger naturligvis forklaringen på hans biologiske billedbruk. Mens Newmans romersk katolske teologiske kolleger studerte seminarenes senskolastiske teologi, med sitt sterke metafysiske preg, arbeider han selv i et klima som filosofisk sett praktisk talt er skeptisk. Man må nesten ha studert teologi selv i Oxford for virkelig å kunne sette pris på dette og erfare det som et intellektuelt fortrinn.

Det annet faktum om Oxford er nemlig at *dets teologiske miljø* er historisk og vitenskapelig orientert. Den gang som nu er det Skriften og

kirkefedrene som danner grunnlaget for den teologiske dannelse. Dette er så visst ikke mye av en filosofisk skole i moderne forstand, men det retter blikket mot kildene («ad fontes») på en helt avgjørende måte. Oxford-teologer arbeider stort sett med gamle skrifter. Deri ligger deres styrke. Det historiske perspektiv kommer alltid først. Enhver idé må settes inn i sin sammenheng hvis den skal kunne forstås. Newmans første større arbeid var nettopp av denne art (om arianerne). Man hopper ikke fra Det nye Testamente til Reformasjonen, men søker heller å få med seg stadiene underveis (heri ligger den største forskjellen fra andre protestantiske disipliner). Sammenligner vi nok engang Newman med de romersk katolske seminarister har han den kolossale fordel at han kjenner de teologiske kildene, tekstene. Han er ikke avhengig av annenhånds lærebøker, såkalte manualer i de teologiske disipliner. Han kan gå rett til kildene. Vitenskapelig sett er derfor dette miljøet på ingen måte skeptisk. Tvert imot: det er den høye vitenskapelige standard som har lært en hvor vanskelig det er for teologen å gi seg de filosofiske systemer i vold. (Et tidlig kristent eksempel på hvor det kan bære hen var alltid for Newman «gnostisismen», en tidlig kristen villfarelse, som bygget uhemmet på esoretiske og dualistiske prinsipper).

UTVIKLING

«Here below to live is to change, and to be perfect is to have changed often». Dette sitatet fra Newmans hovedverk (An Essay om The Development of Christian Doctrine) smaker av det nittende århundre. Men hvem vil ikke si at utsagnet er enda sannere i lys av hva det tyvende århundre har lært oss? Det forrige århundres katolske teologi var sterkt opptatt av det uforanderlige

i religionen: dogmene. I 1854 ble Jomfru Marias «uplettede unnfangelse» erklært som dogme, og i Det første Vatikan-konsil definerte man dognet om paven ufeilbarhet. Newman synes å stå i en helt annen sammenheng. Det som egentlig opptok ham var spørsmålet om kontinuiteten i den kristne lære: fra urkirken til hans egen tid. Newman innser nemlig at det finnes en læremessig utvikling allerede innenfor Det nye testamente. Og når han går videre i studiet av teologiske tekster fra antikken, finner han hele tiden at overleverte tanker og idéer er i utvikling. De store teologiske lærestridene finner lett uttrykk i de tidlige kirke-møtenes trosforklaringer. Det er med andre ord slett ikke slik at en opprinnelig kjerne (Bibelen) er blitt glemt eller foransatt og kun lar seg gjenvinne ved en teologisk revolusjon som Reformasjonen. Newmans teologiske kildegranskning fikk ham til å se at det var en direkte sammenheng mellom det urkirken lærte og det Den katolske kirke sa på hans egen tid. Selv var han historisk godt nok skolert til å se hvorledes hans samtids katolisisme hadde fått andre uttrykksformer — uten at dette innebar et brudd med fortiden.

«An Essay on the Development of Christian Doctrine» utkom første gang i 1845. Her søker Oxford-teologen å sammenfatte sine erfaringer som teologihistoriker på en måte som samtidig gjør historikeren til teolog. Han bruker to tankemodeller for å få dette til. Den første er selve *en idéns utvikling*, vekst, tatt fra det intellektuelle liv (men på bakgrunn av en erfaringspreget filosofi, empirismen). Idéen inneholder liv som langsomt utfolder seg. Den andre tankemodellen er *biologisk*; en organismes vekst. Den senskolastiske teologi var i det store og det hele intellektualistisk, logisk. Sannheten er nettopp noe logisk, i følge denne filosofi, som tanken kan absorbere (riktignok absorbert gjennom sansenes apparat — man har gått i skole hos Aristoteles). For Newman er den høyeste kategori historie, ikke logikk. Og dette passer vel best en reli-

(Forts. s. 14)

JO ØRJASÆTER:

TIL EN BARSK SAMTID

Der er blitt mer vanlig enn før at våre aviser treffer avtale med utenforstående skrivende folk om å ytre seg i spaltene om dagens begivenheter, på fritt grunnlag, uten hensyn til avisens erklærte linje. Det er et hyggelig tegn på at vi holder på å bli ørlite mer voksne her i landet.

I Hallvard Rieber-Mohns spalte i Arbeiderbladet er det ikke sjelden kommet til uttrykk meninger og holdninger vi ikke venter å møte der i gården. Det har styrket respekten for avisen. Og vi leser Rieber-Mohn med større oppmerksomhet i Arbeiderbladet enn i St. Olav — tanker og holdninger som opptre i uventede omgivelser legger vi best merke til.

Nå har han da, som ventelig måtte være, samlet noen av sine avisepistler i bok, de av dem fra tidsrommet 1973—78 som kunne antas å interessere uavhengig av den aktuelle situasjon da de ble skrevet. Det er ikke så få. Noe av det mest karakteristiske ved Rieber-Mohn som journalist, til forskjell fra flertallet av norske penneknektter som ytrer seg personlig om aktuelle spørsmål, er jo at han rett som det er, nesten umerkelig, i en bisetning, åpner de lange perspektiver bakover og utover, så også den konkrete saken blir stilt i et mindre grelt, men ikke mindre klart lys. Hele tyngden og dybden av den europeiske kristen-humanistiske kulturtradisjon som Rieber-Mohn som ingen annen skrivende hertillands har integrert i seg, gjør seg gjeldende da.

Og også som skrivende prest et sær-syn hos oss. Han nevner ikke ofte Gud, føler seg vel ikke kallet til å brette ut sin tro og hele det glade budskap på hver side, bjeffer ikke terriertro Herrens forsvar ved enhver anledning, legger i det hele tatt for dagen en dristig tillit til Hans evne

til å stå oppreist ved egen kraft i skiftende vær. Da følger det nærmest av seg selv at Rieber-Mohn stiller seg mildt hoderystende til at enkelte grupper med slik freidig, og åpenbart oppriktig, overbevisning går ut fra at de har kontrakt på alt som kristendom kan kalles, til bruk som slagvåpen i omstridte saker.

Likesom Rieber-Mohn også i det hele tatt stiller seg skeptisk til de tverrsteile ytterholdninger. De unektelig mer kompliserte og kompliserende mellomstandpunkter ligger mer for hans temperament.

Så virker det desto sterkere de gangene hans harme kommer til uttrykk, i forening med den langsente klok-skap som hele boken er båret av. Og når hans varme får dominere ureservert, som når han kommer inn på Amnesty International, og omtaler Stabel med Dusteforbundet i Dagbladet.

Rieber-Mohn har åpen forbindelseslinje med en bredere og tryggere kontinental-europeisk sivilisasjon enn vår, og han er en forstående iakttaker av vår hjemlige provinsialitet — så innforlivet også med den at han har fullt syn for dens styrke, de verdier som også ligger i den.

«Fluer i munnen» er ikke en bok til å sluke, da oppleves den for motstandsløst lettflytende, men heller til å inntas med ettertanke, epistel for epistel. Da får nyansene virke, de fine avskyngningene i Rieber-Mohns litt saktmodig finslepne stil. Og tankene, så påfallende mer og mer spennende utover i boka. I omtalen av en samling kronologisk ordnede avisepistler er det intet lite kompliment.

Hallvard Rieber-Mohn:

«Fluer i munnen». Randbemerkninger i en barsk samtid. Cappelen, 1978.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Stille messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i>	lørd.: 19.00	—	—
Akersveien 1	sønd.: 9.30	11.00	—
tlf. 20 72 26 - 20 72 44	19.00	—	—
<i>St. Hallvard kirke, Fransiskanerne,</i>	8.35	11.00	—
Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	—	—	—
<i>St. Dominikus kirke, Dominikanerne,</i>	9.00	11.00	—
Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	18.30	—	—
<i>Vår Frue Villas kapell, Montebello,</i>	9.00	—	—
Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	—	—	—
<i>Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355</i>	9.00	11.00	—
<i>Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587</i>	—	10.00	—
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i>	lørd.: 18.30	—	—
Tyholmen, tlf. 22 209	sønd.: 8.00	11.00	—
BERGEN: <i>St. Pauls kirke,</i>	lørd.: 19.00	—	—
Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	sønd.: 9.00	11.00	—
—	19.00	—	—
<i>Vår Frue Kirke, Helleveien</i>	sønd.: 10.00	—	—
<i>Florida kapell</i>	19.00	—	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i>	8.30	10.30	—
Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19	—	—	—
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i>	9.00	11.00	—
Kongensgt. 9, tlf. 11 438	—	—	—
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i>	9.00	10.45	—
Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	—	—	—
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i>	lørd.: 18.00	—	—
Torvgt. 113, tlf. 23 751	sønd.: 11.00	—	—
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i>	—	—	—
Haraldsgt. 21, tlf. 23 195	—	—	—
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke,</i>	9.00	11.00	—
Vesterngt. 5, tlf. 22 381	—	—	—
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke,</i>	lørd.: 18.00	—	—
Kirkegt. 3, tlf. 24 225	sønd.: 11.00	—	—
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken,</i>	lørd.: 18.00	—	—
Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	sønd.: 10.00	—	—
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i>	9.00	11.15	—
Rømeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	—	—	—
MOSS: <i>St. Mikals kapell,</i>	—	—	—
Ryggeveien 24, tlf. 41 038	—	17.00	—
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i>	8.30	11.00	—
Sverresgt. 26, tlf. 50 793	—	—	—
STABEKK: <i>Maria kirke,</i>	8.30	10.45	—
Nyveien 17, tlf. 53 77 35	19.00	—	—
<i>Eikeli kirke, Veståsen 20, tlf. 24 25 69</i>	—	9.30	—
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke,</i>	lørd.: 17.00	—	—
Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	19.00	—	—
—	sønd.: 8.30	11.00	—
—	9.30	—	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i>	—	11.00	—
Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	—	—	—
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i>	8.45	11.00	—
Prinsensgt. 2a2	19.00	—	—
Biskopen og prestegården, tlf. 21 214	—	—	—
<i>St. Elisabeth hospital, Ila, tlf. 21 670 ..</i>	6.15	—	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke,</i>	8.00	11.00	—
Flintegt. 5, tlf. 72 779	—	—	—
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i>	—	11.00	—
<i>St. Eystens sykehjem, Jernbanegt. 29</i>	—	—	—
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i>	8.30	11.00	—
Parkveien 23, tlf. 51 467	—	—	—
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i>	8.30	11.00	—
Nørvesund, tlf. 37 558	—	—	—
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke, Stor-</i>	lørd.: 18.00	—	—
gt. 94. Sogneprestens tlf. 84 277	sønd.: 11.00	—	—
<i>St. Elisabethsostrene,</i>	—	—	—
Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.: 8.00	—	—
BODØ: <i>St. Eystens kirke,</i>	8.15	10.30	—
Hernesveien 22, tlf. 81 487	—	—	—
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i>	19.00	11.00	—
Salsgt. 52, tlf. 11 447	8.00	—	—
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i>	8.00	10.30	—
Skolegt. 4, tlf. 61 501	—	—	—
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken,</i>	18.30	—	—
Håreksgt. 82	—	—	—
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke,</i>	—	11.00	—
Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072	—	—	—

LITURGISK KALENDER

NOVEMBER:

24. Ferial. Joh. Åp. 10, 8-11. Luk. 19, 45-48.
25. Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Joh. Åp. 11, 4-12. Luk. 20, 27-40.
26. **Vår Herres Jesu Kristi kongefest.** Esek. 34, 11-12. 15-17. 1. Kor. 15, 20-26a. 28. Mat. 25, 31-46.
27. Ferial. Joh. Åp. 14, 1-3. 4b-5. Luk. 21, 1-4.
28. Ferial. Joh. Åp. 14, 14-19. Luk. 21, 5-11.
29. Ferial. Joh. Åp. 15, 1-4. Luk. 21, 12-19.
30. **Andreas, apostel.** Rom. 10, 9-18. Mat. 4, 18-22.

DESEMBER:

1. Ferial. Joh. Åp. 20, 1-4. 11-21, 2. Luk. 21, 29-33.
2. Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Joh. Åp. 22, 1-7. Luk. 21, 34-36.

ÅR B

3. **1. søndag i Advent.** Jes. 63, 16-19. 64, 2-7. 1. Kor. 1, 3-9. Markus 13, 33-37.
4. Ferial eller Johannes av Damaskus, prest og kirkelærer. Jes. 2, 1-5. Mt. 8, 5-11.
5. Ferial. Jes. 11, 1-10. Luk. 10, 21-24.
6. Ferial eller Nikolas, biskop. Jes. 25, 6-10. Mt. 15, 29-37.
7. Ambrosius, biskop og kirkelærer. Jes. 26, 1-6. Mt. 7, 21. 24-27.
8. Jomfru Marias uplettede unnfangelse, Sollemnitas. Gn 3, 9-15. 20. Efes. 1, 3-6. 11-12. Luk. 1, 26-38.
9. Ferial. Jes. 30, 19-26. Mt. 9, 35-10, 1. 6-8.
10. **2. søndag i Advent.** Jes. 40, 1-5. 9-11. 2. Pe., 8-14. Mk 1, 1-8.
11. Ferial eller Damasus I., pave. Jes. 35, 1-10. Luk. 5, 17-26.
12. Ferial eller Johanna Franciska av Chantal, nonne. Jes. 40, 1-11. Mt. 18, 12-14.

FRANSK . . . (Forts. fra s. 3)
hold når de prøver å balansere mellom de to motsatte krav. De gjør rett ved å prøve på å holde balansen. Men de overbeviser ikke alltid. I virkeligheten overbeviser de svært få, selv blant dem som anerkjenner deres autoritet og anser dem som mennesker av god vilje. Altfor ofte pendler de usikre mellom tradisjonalistiske og mer progressive synspunkter.

Ingen kan være i tvil om at bisko-

pene kjemper for at hjorden skal forbli katolsk, men ikke i den forstand at den skal forskanses og isoleres fra all modernitet. Noen løsning å foreslå har de ikke. Ennå finnes ikke noe overordnet synspunkt som kan samle alle ved å honorere alle krav. Kan-skje er det ikke mulig.

Og imens raser striden i fransk katolisisme, mens en stor del av be-folkningen, avkristnet som den er, står temmelig likegyldig med hensyn

til kampens utgang. Kampen selv preges alltid av franskmennenes sterke bevissthet om folkets historiske fortid og av deres forkjærlighet for klare og konturfaste teorier. I mellomtiden blir det i mange beskjedne kretser gjort et godt og lite pralende arbeid som nok er det som tross alle stridigheter gir fransk katolisisme de sikreste løfter om en nåderik fremtid.

Åpningstider i desember:

27.11— 8.12: Kl. 9—17

11.12—22.12: Kl. 9—18

LØRDAGER: Kl. 9—15

STENGT MELLOM JUL OG NYTTÅR

NÅ HAR VI DET STØRSTE UTVALGET I:

Staller, trykbelegger, madonnastatuer, ikoner, iconographie fra Chevetagne, kors, krusifikser, rosenkranser og m.m. fra Tyskland, Italia, Israel.

KALENDERE:

ikonkalendere, Madonnakalendere, Hummelkalendere, Orgelkalendere, Pauluskalendere — tysk og fransk, Mon Agenda, Butzon & Berckers Taschenkalender, Steigerwaldkalendere, Münster-schwarzacher Bildkalender. ADVENTSKALENDERE.

PLATER:

Gregoriansk, ortodoks kirkemusikk, julemusikk fra hele verden, klassisk musikk og folkemusikk.

Nydelige juleort med kristne motiver, Røkelse, Røkelseskar, Trekull:

Og først og sist: BØKER!

For de minste:

I begynnelsen, Abraham, Den barmhjertige samaritan, Sakkeus, Bartimeus, Jesus blir født.

Barnebøker:

Barnas Bibel, Lukas forteller om Julen, Jesus fra Nazaret, Betlehemsbarnet, Min Messebok, Babels Tårn, Små sagn om store ting. Småhefter: Lykke, Ensom, En venn, Å bli glad, Har du tenkt på — —.

Gavebøker til voksne:

De fire Evangelier, Kjærlighetens Evangelium, Katedralen bygges, Draumkvedet, The Archeology of the Bible Lands, The Vatican City and Christian Rome, Jesus Gottessoehn, Die Welt der Ikonen, Små gavebøker: Wisdoms, Weisheiten à kr. 23.50.

KOM MENS UTVALGET ER STØRST!

ST. OLAV BOKHANDEL A/S
Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48

R.I.P.

Vår kjære frøken
ANNA VAN DEN BROEK
sovnet stille inn idag, 94 år gammel.
Halden, 4. nov. 1978
På vegne av familien,
ST. JOSEFSØSTRENE

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke		
Bispegården	}	Arendal
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Franciskus Kirke	}	Bergen
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Hammerfest
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Hønefoss
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Lillestrøm
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Tromsø
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Trondheim
St. Mikals prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Tønsberg
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tønsberg
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tønsberg
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke,		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke		
St. Olavs Prestegård	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

FRA ØRKENEN:

ABBA ARSENIUS:

En gang abba Arsenius var syk og trengte brød og hvete, hadde han ikke noe å kjøpe for. Han fikk da litt som gave, og da sa han: «Jeg takker Deg, Herre, at du har funnet meg verdig til å motta kjærlighet i Ditt navn.»

film:

HÆRVERK

«Hvem vinner — når man kjemper mot seg selv?»

Dette er mottoet for «Hærverk», en dansk filmatisering av Tom Kristensens roman av samme navn. Og det er nettopp det som skildres, en målbevisst kamp med selvdestruksjon som tiltenkt utgang.

Hovedpersonen er litteraturanmelder i tredivårenes København. En ung, pen, begavet og fremadstormende mann, med søt kone og sjarmerende sønn. All den borgerlige vellykketheten, den evindelige anmeldervirksomheten og den bedagelige stagnasjonen driver hovedpersonen opp i et hjørne. Den utløsende faktor blir et møte med to tidligere venner, som i kraft av sine kommunistiske synspunkter er forfulgt. Stilt i mellom all borgerligheten og den arrogante kommunisme bryter hovedpersonen over tvert. Som i desperasjon

velger han å gå nedennom — via alkoholen.

Og han gjør et godt forsøk. Gradvis degenereres han foran øynene våre. Kone og barn flytter, leiligheten blir omgjort til en bule. Jobben ignoreres, tross stadige advarsler. Til slutt sier han selv opp stillingen. Baren blir hans nye tilholdssted, der han hensleper kveldene sammen med dekadente svirebrødre.

Det endelige nederlaget blir ikke fremstilt. Kanskje kommer det ikke i det hele tatt. Filmen ender i et spørsmålstejn.

Å filme en roman er ingen lett oppgave. Har man lest boken, blir man gjerne skuffet. Kanskje er det grunnen til at manuskriptet til «Hærverk» tok flere år å utarbeide. Det synes som om filmen har fått frem bokens sentrale budskap uten å forfalle til sentimentalitet. Det er blitt en sterk skildring av menneskelig forfall, en skildring som bør bidra til å vekke oss alle, samtidig som vi får sympati for utbryteren, han som gir en god dag i hele samfunnets lammende borgerlighet.

Det er mye godt å si om denne filmen. Glimrende spill, god fotografering og god dialog. Men det som undertegnede synes er viktigst er at filmen unngår å moralisere. Publikum får selv trekke konklusjoner, kameraet nøyer seg med å gjengi handlingen. Samtidig som vi unngår å bli pådyttet standpunkt, virker filmen aldri mekanisk registrerende.

«Hærverk» har derfor maktet balansegangen mellom kald objektivitet og engasjert subjektivitet på en måte som tvinger oss til å reflektere. Bare det alene er grunn god nok til å se filmen. Når man i tillegg tar med de utvilsomme og mange kunstneriske kvaliteter så blir dette en sjeldent god film.

Christian Boe Astrup

NEWMAN...

(Forts. fra s. 11)

gion som dreier seg om inkarnasjon. Ikke logiske deduksjoner (utledninger) og besnærende syllogismer (et logisk resonnement), men organisk ut-

vikling er det som for Newman gir teologihistorien mening. Denne oppstår i historiske situasjoner som er kritiske øyeblikk i Kirkens liv. Kriser, trusler og all slags vanskeligheter er en viktig bestanddel av denne teologihistorien.

Newmans store fortjeneste er å ha antydnet at sannheten er noe som vi beveger oss hen imot, noe vi kun langsomt er i stand til å absorbere, i den grad vi lar den prege oss selv. Teologien forandrer seg — fordi vi forandrer oss. Et slikt syn på begrepet «sannhet» har noe dynamisk over seg. Selv om Newman hele tiden ser kristendommen som en idé som på et gitt tidspunkt kom inn i verden, er denne idéen mer lik en person eller også en organisme enn en abstraksjon. Det mest imponerende ved Newman er at han altså ble katolikk som resultat av en teologi som selv ikke var del av tidens katolske teologi. Slik beriker han den katolske tenkning betraktelig. Men det skjedde først over en lang periode, egentlig først i våre dager.

DET ANNET VATIKANKONSIL OG NEWMAN

Det er ofte blitt sagt at Det annet Vatikanconsil er en realisering av Newmans tanker. La oss ganske kort se på noen av årsakene til denne påstanden.

For det første står Konsilet for en orientering hen imot Skriften som høyeste og mest umiddelbare autoritet, altså bort fra de skolastiske, middelalderske og sen-middelalderske autoriteter. Som eksempel kan nevnes at den dogmatiske konstitusjon om Kirken («Lumen Gentium») foretrekker bibelske *billeder* («Guds folk») som beskrivelse av Kirken fremfor juridiske og dogmatiske (selv om disse i seg selv ikke utelukker hverandre — det er hele tiden et spørsmål om hvor hovedtrykket skal ligge). Etter Skriften er kirkefedrene de mest siterte kilder, hvilket man lett ser av konsildekretenes noteapparat.

For det annet er forholdet mellom Skriften og Tradisjonen kommet i støpe-skjeen. Reformasjonstidens katolske teologi opererte med de «to kilder»,

Skrift og Tradisjon, i forsvar mot protestantenes «Skriften alene». Konsilet søker i sin berømte erklæring om Åpenbaringen («De Revelatione») hen imot en teologi hvor de to er mer organisk forbundet. Det er ikke to selvstendige «kilder» for Kirkens lære. Skriften står i sentrum og Tradisjonens mange tradisjoner er tolkninger og utviklinger av det Skriften inneholder. Dessuten har bibelvitenskapen jo egentlig lært oss at Skriften selv er avleiringer av teologiske tradisjoner over et tidsrum på vel tusen år.

For det tredje er selve begrepet tradisjon blitt sett som noe mer dynamisk og mindre statisk enn før var tilfelle. Dekretet om åpenbaringen antyder at åpenbaringen selv er i utvikling og altså ikke noe som én gang for alle er tilegnet og gitt Kirken for å voktes over. «Den tradisjon som stammer fra apostolens utvæiler seg videre i Kirken med Den Hellige Ånds bistand. Gjennom åhundrene strekker jo Kirken seg stadig frem mot fyllden av den guddommelige sannhet, inntil Guds Ord er blitt oppfylt i den» («Om Guds Åpenbaring,» avs. 8).

For det fjerde sier også Konsilet at det hersker et slags «hierarki» i trossannhetene, slik at ikke alt står på samme plan. «Når de (katolske teologer) sammenligner de forskjellige læresetninger, bør de huske at der finnes en viss rekkefølge, et visst «hierarki», mellom den katolske læres ulike trossannheter, i det at de ikke alle føres tilbake til den kristne tros fundament på den samme måten» (Dekretet «Den Katolske Kirke og de kristnes enhet»/«De Oecumenismo»). Newmans studier i oldkirkens kristendom gjorde det vanskelig for ham å tilegne seg eller ta helt alvorlig en del former for katolsk fromhetsliv, særlig i fromhetssektoren.

For det femte har Konsilet endelig fastslått legfolkets rolle og ansvar i Kirkens organisme. «Kirken» er ikke presteskaper, hierarkiet. Den er oss alle. Newman kom som bekjent i vanskeligheter med sine katolske overordnede etter å ha skrevet «On Consulting the Faithful».

Det annet Vatikanconsil rettet opp-

Galligani

Gaver, Pryd- og brukskunst
Med tre forretninger i sentrum.
Vika Terrassen — Stortingsgt. 22 — N. Slottsgt. 25

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlervarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A/S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstysforretning
TORNØEGARDEN - BERGEN

FORSIKRINGSAKTIESELSKAPET **VESTA** LIVSFORSIKRINGSELSKAPET **HYGEA**

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

1/3 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Leppen - Bryggen 5 - Telefon (05) 21 14 82
BERGEN

merksomheten mot *historien*. Teologien har siden fått et helt nytt preg, et mer historisk og mindre metafysisk sprog. Den hollandske teolog E. Schillebeeck, O.P. har skildret utviklingen som en overgang fra en ontologisk/essentialistisk tenkemåte til en mer historisk/eksistensialistisk. Dette er godt sagt. Vi stiller oss i dag langt mer åpen overfor vår egen tid, selv om den kan være aldri så utfordrende. Vi gjør dette i den tro at vi kan ha

noe å lære ved å lytte til dens røst. Men vi gjør det også for å lære hvordan vi skal kunne tale om Gud i dag — på vårt eget sprog. Vi har noe å lære — og noe helt avgjørende å bidra med. Når sannhetsbegrepet ikke blir for monolittisk og absolutt er det rimelig å anta at den dialog som er i gang skal bære frukt. Teologien kan aldri bli ferdigskrevet. Den er i stadig utvikling. Derfor søker vi nok engang til kildene.

MINNER FRA PETERSPLASSEN

Vi kommer til Petersplassen og prøver å finne frem til sitteplassene våre. Vi var de syv medlemmene av Liaison komitéen for Europeisk Forum for nasjonale legmanns-apostolat. En av oss, Marek Skwarnicki fra Krakow i Polen er en av Kardinal Wojtylas nærmeste venner. Fredagen før hadde de være sammen i Det polske kollegium, hvor kardinalen pleier å bo når han er i Roma.

Vi hadde fått invitasjoner fra Vatikanet og plassene våre var bak kardinalene, ca. 40 meter fra alteret hvor vår polske pave skulle celebrere messen. Bannerne vaiet høyt i luften. Mennesker fra hele verden samlet seg for å være vitne til en av de mest bevegende stunder i Kirkens moderne historie. Mange polakker var til stede.

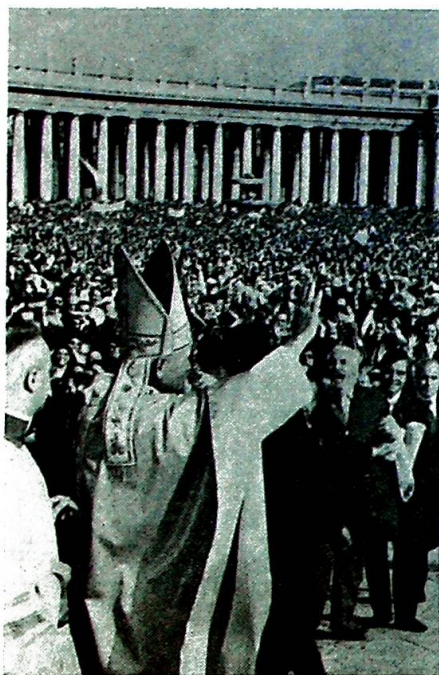
Den maleriske scenen var ladet. Folk sang, de jublet og klappet når konger og dronninger, presidenter og andre ledere fra hele verden ankom. Alle var samlet for å delta i dette fellesskap av Guds Folk «Il popolo di Dio». Enten man var konge eller bonde, rik eller fattig, hvit eller svart, skulle alle bøye kne og lovprise kongenes konge, ledet av den nye paven.

Sangkorene inntar sine plasser, prestene og diakonene som skal utdele den hellige kommunion, ankommer. Til sist begynner kardinalene, to og to i rekker, å finne veien ut av basilikaen.

Vi synger — Veni Creator Spiritus — koret synger et vers og forsamlingen det neste. Under liturgiens høytidelighet, musikkens fullkommenhet og skjønnheten i blomstenes farger, var Guds Folk der med glede i sine hjerter.

Endelig skjer det. Paven kommer ut av basilikaen fra Peters gravmæle hvor han har vært i bønn og meditasjon. Han er på vei til å overta tronen som tjener for Guds tjenere. Applausen begynner som en hilsen fra hans folk. Han fortsetter ned til alteret, bøyer seg og kysser det, snur seg og går for å innta plassen på pave-stolen, hvor han blir innviet av kardinal Felices: Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.» (Du er Peter, og på denne klippe skal jeg bygge min kirke).

Deretter følger kardinalenes lydighetsrituale. Den aldrende kardinal Wyszynski, primas i den polske Kirke, går som den første av kardinalene mot paven, som reiser seg. Kardinalen bøyer seg og tar pavens høyre arm. Han slår ikke

armene om paven, gir ikke sin gode venn fredsomfavnelser. Paven hindrer ham og omfavner kardinalen. Begge er dypt grepet i denne stund.

Kardinal Villot er den neste som hilser paven, deretter kommer de i rekke og rad, unge, gamle, svarte, hvite. Paven snakker livlig med alle, han viser interesse for hver av dem. Han står opp hvis de er gamle og har vanskeligheter med å knele.

Messen fortsetter, og etter lesningen av Evangeliet holder paven sin tale. Han taler om Kirkens historie, om Peters historie og om Guds folk. Han forteller

om Peters misjonsreise til Roma, hans arbeid der, hans korsfestelse der — «Til Peters embete idag kommer også en mann som ikke er romer, men en sønn av Polen».

Han ber folk hjelpe paven med å hjelpe Kirken. Han takker kardinaler, biskoper, prester, søstre og legfolk fra hele verden. Han snakker da på polsk, engelsk, fransk, spansk tysk. Han henvider seg også til representanter for andre kristne kirker.

Etter messens slutt går paven ned fra plattformen for å møte folket. Han får blomster av polske barn i nasjonaldrakter. Han løfter opp en av guttene og klapper en annen vennlig på hodet.

Kardinalene etterfulgt av paven går inn i basilikaen, men folket venten. Snart viser Paven seg i sitt kontor-vindu for å be Angelus-bønnen. Deretter snakker han på italiensk og polsk. Han er spontan, og det er tydelig at han elsker å snakke til sitt folk og kommunisere med sine landsmenn. Han bruker sin sterke stemme med bevegelse og uttrykksfullhet. Folk hører på ham med entusiasme. De venter til han sier «Nå er det tid for å spise for dere og for paven». Det er fire timer siden han forlot Peters grav.

Mens jeg skriver ned disse erindringer, lytter jeg til Donizettis «Ave Maria». Denne platen fikk jeg som en gave under et besøk i Det polske kollegium. Paven selv hadde sittet og lyttet til den noen dager tidligere. Nå har den altså funnet sin vei til bestyrer-boligen på Mariaholm skolesenter.

(Forkortet)
John Golding

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen O.P.

Faste medarbeidere: Liv Greni, Aage Hauken O.P., Ella McGeorge, Kjell Arild Pollestad O.P., Gunnell Vallquist.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 70 pr. år.
Kr. 35 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 80.

Annonser: 10 dager før utg.dagen 24 nr. årlig. — Postgiro 20 46 480